

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszafeladására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 22.

Elvileg és tényleg.

Nincs olyan ékesen szóló képviselő, nem is lesz, akit azon az alapon választanának meg honatyának, mert új adót kíván behozni. Sőt ellenkezőleg. Választás idején az összes adókat el szokták engedni a szeretve tisztelt jelölt urak — elvben, sőt a földeket is jókedvűen osztják ki a nép között s csakis választás után szavazzák meg az új adót tényleg és vásárolják össze az exekvált földeket.

Mégis az utóbbi két év alatt százszámra érkeztek a kérvények városok és községektől a kormányhoz, hogy hozzon be egy új adót, mi elég bámulatos volna, ha még bámulatosabb nem lenne az, hogy a kormány nem akar új adót.

Az az, hogy akar biz ő, fog is behozni újabb adót a kvóta és fizetés emelések miatt, de azt nem akarja, a mire a nép hívja fel atyai figyelmét.

A börze adó kinos kérdéséről van itt szó.

Hire járt, hogy azon czimen, hogy most úgy sincsen nagyobb forgalom a börzén, nem is fogja beterjeszteni a börze adó törvényjavaslatát a kormány, de a mozgolódásra, mi e hír nyomán kelt, kijelentette, hogy igenis, egyéb fontos dolgok letárgyalása után majd rá keríti a sort erre a javaslatra is.

Régen szükséges ujtás biz ez. Mert a mire idáig volt bázisozva az adórendszer, az ingatlan, mint adóalap, tökéletesen ki van merítve, sőt elcsigázva.

Nem is akarjuk azért a mű heczért, a mi most a kvóta döntés törvényes vol-

tának kérdésessé tétele miatt folyik a t. Házban, fülünk mellé bocsátani azt a miniszteri rövid biztatást, melyből a börze adó vérszegény tervezete bámul a világba.

A múlt napi számunkban adtunk hirt arról a valóságos nyomoruságról, mit a horvát adóbehajtások tüntetnek fel.

Egyszerűen le kell irni millió számban az adót, másrészt pedig annyira leszállítani e felgyült összeget, amennyiről gondolják, hogy talán behajtható lesz.

Folytatásként olvassuk, hogy Makót kezdik szorongatni be nem fizetett és így bizonyára be nem hajtható adóért.

Az is régi dolog, hogy ilyenkor előre eladja a kisgazda a termés egy részét, hogy tovább tudjon tengődni a télen s nyáron, aratás után elpocsékolja a másik részt, hogy kifizethesse adóját, mely annyi, hogy a mi megmarad utána, az ismét nem lesz elég télire.

Pedig ez a gazda sokat küzd, fárad, sokat kiad addig, míg a terméshez jut.

S a börze. Ez ne nyulj hozzám. Tulajdonképpen házard-játék és semmi más, melyen százezreket nyerhet az, a kinek nincs és ugyanannyit vesz, a kinek van. A kinek nincs mit veszteni az is játszik s ha bukik — szökik.

Ez az an gro házard játék idáig adómentesen folyt, pedig a kisebb házard játékok ugyancsak meg vannak adóztatva a kártya-bélyeggel.

Azt mondja valaki, hogy a börze-játékhoz nem kell kártya.

Hát kelljen. Ne legyen állami érvénye semmi kötésnek, ha nem bélyeges papíron kötötték s így olcsón és jól meg lesz adóztatva a börze.

Csak aztán nem kell sajnálni ezt a bélyeget.

A mennyit a börze nyakára rakunk, annyit a gazda válláról szedtünk le.

P—y.

A képviselőház

legközelebbi ülését f. hó 26-án, az az pénteken tartja.

Az új kvótatárgyalások.

Hir-szerint az új kvótatárgyalások hamarosan ismét megindulnak. A kvótaküldöttségek már február végén, vagy március elején fognak ismét összejönni. Széll Kálmán miniszterelnök a határidő iránt az új osztrák miniszterelnökkel már az első találkozáskor fog megállapodni. A multkori küldöttség tagjai, a kiket valószínűleg ismét kiküldenek, azt hiszik, hogy az új tárgyalások igen rövidek lesznek és valószínűleg a mostani tényleges állapotban igen gyorsan fognak megegyezni.

Az új osztrák kormány.

Az új osztrák kormány kinevezése alkalmából nem érdektelen az a kimutatás, hogy a nyelvrendeletek kibocsátása és visszavonása eddig hány kabinetet és hány ülészetet követelt áldozatul:

A Badeni-kabinetet 1897. március 27-től jun. 2-ig.

A Badeni-kabinetet 1897. szeptember 23-től november 28-ig.

A Gautsch-kabinetet 1897. december 29-ig.

A Thun-kabinetet 1898. március 21-től jul. 24-ig.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A reklámok világából.

(Utczai hirdetések)*

Francziából ford. Dr. Némethy Gyula.

A francia forradalom óta, mely egyénekre bontva az azelőtt testülettekké tömörült társadalmat, a korlátlan, szabad verseny elvét diadalra juttatta, a föltétlen nyilvánosság elkerülhetetlen életelme lett az emberiség gazdasági tevékenységének. Azért minden nagyítás vagy képzelődés nélkül elmondhatjuk, hogy a század amelynek utolsó évét tapossuk: a *hirdetés*, a *reklám* százada. Mi ezuttal főleg utcza-reklámról fogunk egyetmást elcséválni.

A szabad kereskedelem nélkülözhetetlen kelléke a *nyilvánosság*: az eladók között minden szolidaritásnak vége lévén, minden egyes eladónak, kereskedőnek minél teljesebb, tökéletesebb érintkezésbe, kontaktusba kell jönnie a közönséggel. A *»rue des Orfèvres«* ékszerésze a XVII. században, nem sokat lörödött azzal, ha nem az ő, hanem a szomszéd boltjába lépett be a vevő; kereskedőtársa csaknem szövetségese volt neki s olcsóbban az se igen

* Les vertus de l'annonce. Lecture pour tous. Janvier. 1900.

adhatta portékáját, mint jó maga; az iparos se igen törekedett tökéletesíteni szerszámát, mert hiszen a szigorú testületi törvényekhez képest úgy se monopolizálhatott volna semmiféle találmányt s így nem ő biztosíthatott volna előnyt magának társai felett. Manapság ellenben minden termelő a maga számlájára dolgozik s nagy szüksége van rá, hogy a közönséggel saját terméke tulajdonságait megismertesse; szüksége van rá, hogy neve, portékáját hirdetve, forgalomba kerüljön. Ma nem elégséges, mint régebben, hogy általában elég posztó keljen el a posztókereskedésekben. Ma arra van szükség, hogy ez és ez, hogy Durand adja el posztóját s hogy ne engedje Dupont-t, vagy Dubois-t a piacon hatalomra vergődni. Már pedig nem fogja eladni portékáját, ha csak minél teljesebb nyilvánosságra nem hozza azt.

Mert jegyezzük meg jól, hogy épen nem függ a kereskedő tetszésétől, hogy ne reklámozzon vagy reklamirozzon . . . Kénytelen vele. Nem fényűzés a reklám, a mely nélkül talán lehet boldogulni. Az a mondas, hogy jó bornak nem kell czégér, letűnt világba való.

Régebben, vagy száz évvel ezelőtt a vevő fölkereste azt a negyedet, ahol valamely czikk iparosai vagy kereskedői laktak, testülettekké szervezve. Manapság iparosok, kereskedők szélylvel vannak szórva egy nagy város minden negyedébe. Szükség van hát rá, hogy a hirdetés

a reklám elvezesse a publikumot a termelőhöz.

Az utczai hirdetések, falragaszok alig régebbek egy félszázadnál. A legrégebb párisi fali hirdetés ma is meg van a *rue de Rivoli* egy házának tűzfalán, egy fregattot ábrázol, melynek vitorláján e felirat olvasható: *»Bains de mer«* (tengeri fürdők). A falragaszok illetőleg hirdetések lassanként művészi igényekkel kezdtek föllépni. A képes fali hirdetés Angliából jött hozzánk; 1850 körül már elég nagy képes hirdetésekkel magasztaltak bizonyos szappant; ma pedig már körülbelül 5—6 év óta a művészi igényeket illetőleg valóban a végletekig jutottak: vannak olyan, előkelő művészek névjegyzésével pompázó, drága kiállítású szines hirdetések a melyeket üveg alá tesznek; *l'affiche d'intérieur* a nevük. Főképp a színházak szeretik a falragaszok e nemét igénybe venni. De különben is a képes utczai hirdetések annyira elterjedtek már, hogy a legagyafurtabb, legkülönösebb eszközökhöz kell fordulni, ha föltűnést akarunk elérni. Már rá se néznek az olyan nőre a ki pl. lámpát hord (már t. i. a falragaszon); ha ellenben a nő zöld vagy vörös, a hatás biztosabb; ha meg épen tarka s valamelyik ismert művésznőnek a karikatúrája, akkor már igen nagy chance-ai vannak, hogy megjegyzik a szoknyájára irt *petroleum* nevet. Egy fiatal *whisky*t ivó skót nemes, ha még

A Thun-kabinetet 1898. szeptember 26-tól 1899. okt. 8-ig.
A Clary-kabinetet 1899. december 21-ig.
A Wittek-kabinetet 1900. január 19-ig.
A Körber-kabinet?

Tárczaváltozások a román kabinetben.

Bukarestből jelentik tegnapi kelttel: Mint-hogy Cantacuzene miniszterelnök és belügy-miniszter azt a kívánságát fejezte ki, hogy a belügyminisztérium vezetésétől fölmentessék és csak a miniszterelnöki teendőket tartsa meg, a király ma reggel egy rendeletet irt alá, melylyel a minisztériumban a következő változások történnek: Cantacuzene felmentetik a belügy-miniszterségtől és miniszterelnök marad tárcza nélkül. Mano tábornok, eddigi pénzügyminiszter belügyminiszter lesz, Jonescu eddigi kultusz-miniszter pénzügyminiszterré, Istrati közmunkaügyi miniszter kultuszminiszterré, Gradistenu János képviselő közmunkaügyi miniszterré nevezetik ki. A többi miniszterek megtartják tárczájukat.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, január 22.

A mai ülés napirendjére tüzték ki a miniszterelnök átiratát a kvótadöntés tárgyában. Előbb azonban elfogadták harmadszori olvasásban az ujoncz-megajánlásról szóló törvényjavaslatot. Csak ezután tért át a Ház a miniszterelnök átiratának tárgyalására.

A vitát *Polónyi Géza* vezette be, a ki rendkívül figyelemmel hallgatott beszédében szokatlan tárgyilagossággal és nyugodt érveléssel, főleg azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy megvoltak-e azok az antecedenenciák, amelyek megadják a jogot, hogy a kvóta, a törvény és alkotmány értelmében felségsdöntéssel állapítsák meg. Beszéde folyamán érdekes incidens történt. A döntés törvénytelenességét bizonyítva azt kérdezte:

Van-e olyan jogtudós Európában . . . ?

Szell Kálmán miniszterelnök hirtelen közbeszólt:

— Transzvámban.

— Azok derék emberek, — vágott vissza

Polónyi Géza. — Azok megtanítják a miniszterelnök urat arra, hogy nincs szükség közöshadsereg. Ott két kis független állam hadserege küzd egy nagy hatalom ellen és győzni fog. A miniszterelnök ur vegyen példát a bűrokról — a közöshadsereg kérdésében.

Polónyi érvelése főleg abban csucosodott ki, hogy az 1867-iki III. törvényezikk értelmében a királynak az előterjesztett adatok alapján kell döntenie. De ki terjessze elő ezeket az adatokat. Sem a kormánynak, sem a kvótabizottságnak nincs joga arra, hogy a nemzet nevében adatokat terjessen elő. Erre csak a nemzet szuverén képviselőének a parlamentnek van joga.

Majd arra a kérdésre tér át *Polónyi*, hogy igaz-e, hogy *Bánffy* magasabb kvótát ígért. Erre vonatkozólag felolvassa *Forsche* osztrák képviselőnek egy nyilatkozatát, melyet a parlament nyílt ülésében tett. *Forsche* védelmébe vette a kvótabizottságot engedékenységeért és elmondta, hogy *Clary* akkori osztrák miniszterelnök bizalmas nyilatkozatban bejelentette a bizottságnak, hogy ha a király dönt a kvótában, egy a 35 százalékos kvótát mellett fog dönteni.

Hogy lehetséges az, — mondja aztán a szónok, — hogy az osztrák császár, aki egyáltalán magyar király is, előre kötelezettséget vállal a 35 százalékos kvóta mellett, mielőtt az eléje terjesztett adatokat meghallgatta volna, akkor ami alkotmányunk nem alkotmány, hanem egy darab rongy.

A függetlenségi párt zajos helyeslésben tört ki e szavaknál. Beszéde végén határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint a Ház, tekintettel arra, hogy a királyi döntésnek nem voltak meg törvényes előfeltételei, a Ház a miniszterelnök átiratát tudomásul nem veszi, feliratot intéz a királyhoz, amelynek megszerkesztésére 25 tagu bizottságot küld ki.

Perczel Dezső elnök az ülést 10 órakor megnyitja. A pénteki ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja több vármegyének feliratát az állami tűzbiztosítás, a pálnikai

korlátozása és a borhamisítások meggátlása iránt.

Neményi Ambrus beterjeszti a pénzügyi bizottság jelentését a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló törvény végrehajtásához az 1899. évre szükséges póthitelről szóló törvényjavaslat tárgyában, továbbá az egyetemek számára engedélyezett telekvásárlások és építkezések többköltségeinek fedezésére szükséges póthitelről szóló törvényjavaslat tárgyában.

Elnök: A jelentések ki fognak osztatni és annak idején napirendre tüzetni.

Szell Kálmán: Van szerencsém előterjeszteni az állami számvevőszék jelentését az államháztartás állapotáról az 1888-tól 1897-ig terjedő időszakban. Kérem ezen jelentést kinyomatni és tárgyalás végett a zárszámadási bizottsághoz utasíttatni.

Elnök: A jelentés ki fog nyomtatni és a zárszámadási vizsgáló bizottsághoz fog utasíttatni.

Ezután következik az 1900. évben kiállítandó ujonczok megajánlásáról szóló törvényjavaslat 3-szori olvasása.

A ház a javaslatot elfogadja és miután ezen javaslatnak a főrendiház által való tárgyalása sürgős, a jegyzőkönyvek ezen részét hitelesítik és nyomban átküldték a főrendiházhoz.

Következik ezután a miniszterelnök átirata a közösiügyi kiadásokhoz való hozzájárulási arányra vonatkozó királyi döntés tárgyában.

Polónyi Géza kijelenti, hogy a miniszterelnök felfogását, mely szerint a királyi kéziratokat beterjesztő miniszteri átiratot vita tárgyává engedni tenni, alkotmányosnak tartja s a felségsdöntés tisztelettel bírálja meg a királyi döntést is, habár ha tévedett is. Egyébként szavai csak saját egyéni nézetei. Hosszasan bizonyítja, hogy a felségsdöntésnek csak az esetben van jogosultsága, ha a két parlament sem tudna egymással megegyezni. Amíg a parlamentek nem határoztak arra nézve, hogy a kvótát el nem fogadják, addig a felségsdöntés be nem következhetik. Ami Ausztriában történik, hogy a kvótatárgyalást kikerülendő, egyszerűen elnapolják a reichsrathot, ez alkotmányellenes. Tegyük csak fel, hogy a mi kvótabizottságunk belemerne az 50% kvótába. A parlament fellázadna s akkor királyi leirattal elnapolnák s január elsején a kvótabizottságok megállapodása alapján — felségsdöntéssel megállapíttatnék az 50 százalékos kvóta. Ugyanez történik most Ausztriában. Alkotmányos-e ez? Van-e olyan jogtudós Európában . . .

Szell Kálmán: Transzvámban!

Polónyi: Nagyon szeretem, hogy arra az országrészre hivatkozik a miniszterelnök ur. Ott két kis köztársaság maroknyi népe hadakozik önállóságáért egy óriási hatalommal s példát

oly szépen van is kiállítva festői jelmezében, nem költ figyelmet. De, ha vidám poharazását az ebédlőben függő képek, ösök képei, nem nézhetik, hanem kilépve a rámból, hozzásietnek, hogy kedvenc italukkal kezükben, koczcizinsanak egyet méltó dedunokájukkal, akkor ez már felkelti a figyelmet. s *John Dewar et Sons, Ltd.* Distilleries-czég elérte célját.

Amerikába a legszebb házak paloták homlokzatát is elárasztja, elborítja s mondhatjuk elcsufítja a reklám. A pénzétől a kémény ormáig nem látni egyebet. A nizzai és egyéb karnevál-meneteknél, a reklámkocsi ötszörös hatszoros ember nagyságu babáival soha se marad el. A gazdagabb hirdetések éjjel is folytatják a versenyt: ragyogó *transparentek* a tetőn vagy erkélyeken, vagy az utcákon, keresztben áthúzott köteleken lebegve, hívják föl a közönség figyelmét.

A hirdetés azonban nem tud mindig egy helyen maradni, leszáll a falakról s *körüljárja* a forgalmasabb utcákat, kocsin, tramway-on, villamos-vasuton, vagy kerékpáron. *A kerékpár* vagy egy egyéb kocsi kerekeire domboru betűk kerülnek melyeket időnként fel-felnyíló tutartó tartalma nedvesít, úgy hogy a haladó jármű kereke folyton valamely czég czímét írja nagy betűkkel a köveztet. Ez már aztán semmi körülmények között sem kerülheti el a figyelmet. Néhány hónappal ezelőtt egy előkelően öltözött ur sétált Páris utcáin, meg-meg állította a kerékpározókat s járművök nyergére

kis bélyegyet ragasztott egy lámpácska készítő czég czímével. Haragudott vagy nevetett bár a megállított, a vég eszmét ugyan el nem felejtette, de a közönség sem, a mely az esetleges botrányra figyelmes lett.

Egy amerikai vendéglős fiatal elefántot tanított be, mely az utcán sétálva orrmányával kis étrendeket, menu-keket kinált a járókelőknek. Nem sokkal kisebb hatást tesznek a *crieurók*. Párisban látni sokszor két embert együtt sétálva s kiabáló hangon beszélgetve; ezek elmondják, nem annyira egymásnak, mint inkább a közönségnek, hogy ez és ezen café-concert-nek mi a programja. Amerikában ezek még a *színházba* is behatolnak. Közvetlenül a függöny fölemelkedése előtt felugrik egy ur a nézőtérre, s az erkély székek felé fordulva, dramatikus hangon így szól: »Ismerik-e kérem a D . . . pastillákat? A művészek akik most játszani fognak, mind azokat használják«.

Még jobb az ugyancsak amerikai »*reclama en action*«. Egy gazdag gyógyszerész husz, harmincz tökéletesen kopasz embert fogad fel s üllet a nézőtérre. Mikor a függöny fölemelkedik, mind egyszerre leveszik kalapjukat, s a magasabb ülő közönség olvashatja a koponyáikra irt hirdetést: »P . . . pirulák«. Egy brooklyn-i színház igazgatója szomoruan tapasztalta, hogy bizonyos szindarab nem tud közönséget kapni. Társulatának csillaga, egy csinos fiatal lány, szerencsére jó uszó volt; jókora összegért igen vakmerő dologra vállalkozott. Délájban, mikor

a nagy hidon a legnagyobb a forgalom, a »csil-lag« levetette magát a magas hidról a hullámokba. Nagy sokaság kísérte feszült aggódo figyelemmel a mentési mozzanatokot s midőn a szerencsés kihalászás után kérdésekkel ostromolták, hogy mi vitte őt e végzetes elhatározásra, így felelt: »*En vagyok M., a brooklyn-i színház tagja, nem tudtam elviselni a gondolatot, hogy üres padok előtt játszam egy remekműnek fészerepét*«. E naptól kezdve az igazgató nem panaszkodhatott a közönség részvétlensége ellen.

Londonban nemrég szintén érdekes nemét alkalmazták a reklámnak. Egy *fiakker*, amely elég lassan haladt, nagy furórét keltett a közönség soraiban; az ablakon keresztül egy a kocsiban fekvő, halvány arczu urat lehetett látni csukott szemekkel, fényes fehér ing, mel-lén (plastron) vérfoltokkal. Öngyilkosság, véletlen szerencsétlenség, vagy gaztett áldozata. A közönség megállítja a kocsit, fölnyitják az ajtót, mire az ur felegyenesedik, zsebéből papircsomagot huz elő, kiosztva annak tartalmát a közönség között. *Ma este a X. színházban adják: A 11026. számú fiakker titkát.* (Le mystère du fiacre 11026)

lehet róluk venni — még a közös hadseregbe való tekintettel is. A 67-iki törvény értelmében a királynak az előterjesztett adatok alapján kell döntenie. De ki szolgáltatja az adatokat. A bizottságok? Nem. Hisz azok csak a parlament megbízottjai. A miniszterelnök? Nem. Hiszen megtörténhetik, hogy a király szétosztja a parlamentet, a kvótabizottságot, kinevez egy magának való miniszterelnököt s ennek adatai alapján dönt. Nyilvánvaló, hogy csakis a parlamentek határozatainak alapján dönthet a király.

Megengedi, hogy a 344 kvótaarány kisebb, mint a mennyi ígértetett. Hivatkozik Pforsche reichsrathi képviselő nyilatkozatára, melyet múlt év decz. 14-én az osztrák költségvetési bizottságban tett, (felolvassa) hogy t. i. a bizottság azért ment bele az új számítási alapba, mert Clary annak idején *bizalmasan* megígérte, hogy *királyi döntés alapján a kvótadöntés 35 százalékos lesz.*

Kérde Pulszkyt, ki adott ehhez a királyi döntéshez előzetes beleegyezést?

Hat. javaslatot ad be, hogy a miniszterelnök átiratát tudomásul nem veszik s a felséghez feliratot intéznek, melyre 25 tagu bizottság küldendő ki.

Hodossy Imre: Először is kijelenti, hogy Ausztriában se jogilag se tényleg nem áll fenn az alkotmányellenes állapot. Ebből a szempontból tehát nem kell foglalkozni. Mi a királyi döntés célja? Hogy a közös költségek meg legyenek szavazva. Polónyi szerint beállhat az az eset, hogy se a parlament nem határoz, se a király nem dönt, tehát *költség nincs.*

Polónyi: Ugy van! Tessék a 48-iki törvényt nézni.

Hodossy: Engedelmet, egy törvényt úgy magyarázni, hogy az az eset is beállhat, hogy célját ne teljesítse, ez megengedhetlen.

Polónyi: Ez nem áll!

Elnök: Polónyi képviselő ur hallgassa ki a szónokot.

Hodossy: Azt is mondja Polónyi, hogy a királyi adatok alapján köteles döntenie. Ez nem áll. A királyi döntését nem tartozik indokolni. A király, mint minden választott bíró, saját meggyőződése alapján dönt. Igen, az adatok a miniszteri felelősség alapján szóba kerülhetnek a parlamentben, de csak úgy, ha valaki azt állítja, hogy ő felségének hamis *adatokat* adott s ezek alapján döntött. A miniszterelnök átiratát tudomásul veszi. (Helyeslés).

Komjáthy Béla magáévá teszi Polónyi fejtegetéseit, hogy a királyi döntés törvényeinken nem alapszik. Polemizál ezután Hodossy Imrével. A kormány a király bizalmából ül a kormányon, míg a nép a képviselők megbízásából. A kvótabizottság állásfoglalása, munkálata fölött pedig előbb a képviselőháznak kell határoznia, hogy vajjon helyesek-e vagy sem. Csak azután dönthet a király a kvóta bizottság alapján. A határozathozatal pedig nem történt meg, tehát a királyi döntés nem törvényes. Csatlakozik Polónyi határozati javaslatához. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Az elnök ezzel a vitát bezárja.

Szell Kálmán kormányelnök azt tartja, hogy Polónyi okoskodása túlzott és erőltetett. Semmiképen nem fogadja el azt az okoskodást, hogy ez a döntés törvénytelenebb mint az előzők. Közjogi téren ez a fölfogás nem áll; a mi csak egy cseppet is törvénytelen, az egészében elfogadhatatlan. Polónyi hamarosan elhagyta fejtegetéseinek azt a részét, amelyben arról szólt, hogy nincs Ausztriában alkotmányosság s azzal csapta el a végét, hát hiszzen erről nem is szükség többet beszélni.

Polónyi: A kormányelnök rögtön fölfedezi, mert nagy szónok.

Szell Kálmán: Hát ebből tisztán látszik, hogy mégis értek valamit a mesterséghez. Majd folytatja, hogy nem lehet kétségbe vonni, hogy Ausztriában meg van az alkotmányosság, ha a viszonyok nem is egészen normálisak. Az alkotmányosság nincs felfüggesztve. A kvótadöntés mikor történhetik meg. Ha végső esetben nem tudnak megegyezni a parlamentek. Nos a megegyezés megtörténhetett volna. A Reichsrath és

a magyar képviselőház tárgyalta is, de a megegyezés nem történhetett meg: a Reichsrath nem akart megegyezni, olyan okoskodás, szőrszálhasogatás. Ami azt illeti, hogy a királyi döntés nem törvényes — —

Közbeszéd: A törvény világos!

Szell: Igen is világos! Épen azért hivatkozom rá. A törvény szerint ha a két országgyűlés nem tud megegyezni, bekövetkezik a döntés. A reichsrath nem csak, hogy nem *tudott*, hanem nem akart megegyezni: bekövetkezett a törvény szava: a királyi döntés szüksége. (Helyeslés a jobbon és a középben.) Olyan abszurdumok ellen melyeket felhozott, nem biztosít semmiféle paragrafus, az ellen biztosít az egész alkotmányos folyamat. Hiszen, ha oly fejetetejére állított dolgok történnek

Polónyi: A Tisza-lex.

Szell: akkor az ellenzéknek premium adtnék az obstrukcióra, megakasztaná a kiegyezést s előállana az a lyuk, melybe az egész kiegyezés — Polónyi szerint — beleesik. (Derűtlenség.) Hát ez a lyuk nem fog előállani, a 67-es kiegyezés ilyen meghamisítása nem fog bekövetkezni. (Tetszés a jobb oldalon.)

Végül rátér az adatokra, azt mondja Polónyi, hogy az adatokat a kormánynak nincs joga előterjeszteni, csakis az országgyűlésnek. Ez fallária. Az adatokat, hogy a korona igazságosan dönthessen, mindkét kormánynak elő kell terjesztenie.

Végül — hogy minden kérdésre feleljen — válaszol a 35%-os kvóta-ígéretre is. Ebben a kérdésben már történt nyilatkozat, s talán természetesen találja Polónyi, ha ő nem Pforsche szavaiért vállal szolidaritást, hanem azokkal, amiket itt Lukács László miniszter mondott. (Tetszés a jobbon.)

Az ellenzéknek joga van a 67-es alapot ostromolni. Hiszem, hogy jóhiszeműleg teszik. De a szabadelvűeknek viszont joguk van mellette őrt állani.

Megfogja védelmezni a 67-es alapot minden támadás ellen, akármenyi csomót is keres Polónyi azon. (Zajos éljenzés.)

Polónyi Géza: Nem az a kérdés, hogy Lukács pénzügyminiszter, hanem az, hogy vajjon Clary nyilatkozatával volt-e szolidaris a miniszterelnök.

Újlag hangoztatja, hogy Ausztriában nincs alkotmányosság.

A Ház nagy többsége a miniszterelnök átiratát tudomásul vette.

Öt perc szünet.

Szünet után a házszabály revízió következik s Rohonczy elfogadásra ajánlja és a Ház azt megszavazta.

Délafrikai háború.

A délafrikai háború az egész világot érdeklí s az általános rokonszenv, a melylyel a népek a maroknyi búr nemzet élelt-halál harcát követik, élénken bizonyítja, hogy az emberiségben a jog, a szabadság iránt a lelkesedés lángját még nem oltották ki a politikai spekulánsok.

Csak hogy a pusztá rokonszenv a búrokon nem segít. Már pedig Európa nagy nemzetei egyébbel nem szolgálhatnak. Nincs módjukban, hogy akarataknak érvényt szerezzenek. Még azt sem szabad tenniük, hogy kebelükből néhány vitéz önkéntes csapatokat küldjenek az igazságtalanul megrohant nép segítségére.

És ezt nevezik manapság Európában a nép szabadságának!

Csodálatos azonban, hogy ama nagyhatalmi kormányok, a melyek a népeket ily szigorú gondnokság alatt tartják, szintén nem tesznek egy árva lépést sem, hogy az ádáz harc megszüntetésére közbe járjanak, hogy legalább ily módon mutassák ki a tiszteletet a melylyel saját népeik érzelmei iránt viseltetni tartoznak. Pedig csak az imént konferenciáztak a bájos Vilhelmina királyné rezidenciájában a világbéke fölött. Ott proklamálták a közvetítés magasztos eszméjét, a választott bíróságok humanus feladatát, a melyek döntenek, hogy az ellenkezésbe jutott népek közt a háború kikerülhet-e?

Van valami elszomorító, csaknem szegyenletes a népre nézve ebben a dologban, a mely számukra sötét kilátásokat nyit.

A mi a háború folyását illeti, az angolok folyton nyomulnak előre és ágyuk dőreje már Ladysmithbe hangzik el. A ma érkezett *táviratokat* olvasóink alább találják.

*

London, jan. 22. Buller tábornok egy tegnap este 9 órakor Spearmans-Kampban föladott távirata jelenti: Warren tábornok egész nap folytatta a harcot, főleg a balszárnyon, a mely körülbelül két mérföldnyire nyomult előre. Minthogy a terület nagyon dombos, nem igen határozható meg, mennyi talajt hódítottak eddig az angolok. Azt hiszem azonban, hogy komolyan előrenyomulunk.

London, jan. 22. A Reuter-ügynökség jelenti Mochudieből 12-iki kelettel: Egy búr őrjárat fel akarta gyujtani Gaborones állomást, de az angol pánczélos vonatok megakadályozták. Az ellenség elmenekült. — Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Gaboronesből 14-iki kelettel, hogy Plumer ezredes kikémlelte a búrok állásait a krokodilus-vizesések mellett. A gaboronesi vasuti hidat újra felállították.

London, jan. 22. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco-Marquezből tegnapi kelettel: Davis, az Egyesült-Államok belügyi segédtitkára ideérkezett és látogatást tett a főkormányzónál. A főkormányzó nagyon barátságosan fogadta Davist és megkérte őt, hogy adja át Mac Kinley elnöknek barátságos érzelmeinek kifejezését. A transzváli kormány értesítette Davist, hogy elküldi Krüger elnök szalon kocsiját, a mely majd Pretóriába hozza őt.

Ladysmith, jan. 20. Az ellenség kilencz, a mint hiszik, 8 hüvelyes ágyut állított fel. A bombázás a legutóbbi napokban hevesebb volt. Három ember megsebesült. A csapatok örvendenek Buller tábornok sikeres előnyomulásán. Tisztán hallani Buller ágyuinak dőrejét és látni a granátok robbanását.

Lodon, jan. 21. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából e hó 19-iki kelettel: Az angol csapatok ma reggel még avval voltak elfoglalva, hogy a Tugelán átkeljenek és állást foglaljanak. Rövid időn ütközetet várnak.

London, jan. 21. Buller tábornok a hadügyi államtitkárnak Spearmans-táborból e hó 20-án este háromnegyed 10 órakor ezt táviratozta: Clary tábornok ma reggel 6 órától este 7 óráig Warren

egyik csapatával harcban állt. A tüzéség jól kiszámított alkalmazásával sikerült neki három mértföldnyi távolságban egyik hegyhátat a másik után elfoglalni. Csapatái most a meghódított területen táboroznak. A legfontosabb pozíció azonban még előttünk áll. Veszteségeink nem nagyok. Este fél 7 órakor vagy 100 sebesültet hoztak ide. A halottak számát még nem tudjuk.

London, jan. 21. A Reuter-ügynökség jelenti Spearmans táborból tegnap este 7 órakor: Az ellenség sánczait egész nap gránátokkal bombázták. Lyttleton dandára előnyomult és Brackfenstein mellett megszállott egy 2000 yardnyira a búrok hadállása mögött fekvő dombot, míg egy század vadász, mely egy lég-hajó osztálylyal előnyomul, heves tüzelést folytatott az ellenség sánczai ellen. Warren csapatainak ágyu és fegyvertüzelése egyre tart, az ellenséget azonban e pillanatig nem szoritották ki állásukból. A gránát tűz oly heves volt, hogy a földön a fű tüzet fogott. Dundonald csapatai csüörtökön meglepték az ellenség 250 emberét. Az angolok egy dombon állva nyugodtan engedték közeledni az ellenséget, midőn megkezdtek a tüzelést, az ellenség nem tett kísérletet, hogy viszonzza. A búrok legnagyobb része elmenekült, a többi hír szerint feltüzte a fehér lobogót.

London, jan. 21. A hadügyi hivatal táviratot kapott Buller tábornoktól Spearmans-táborból, mely szerint Lyttleton tábornok azzal a szándékkal, hogy Warrennek megkönnyítse a búroknak a Podgieters-drift előtti sánczokban levő haderejének megállapítását, tegnap erőltetett felderítő utat tett és kényszerítette a búrokat, hogy egész nap futó árkaikban maradjanak. Az angoloknak két halottja és 12 sebesültje volt. Két ember hiányzik.

London, jan. 21. A Reuter-ügynökség jelenti Spearman-Campból ma délután fél 10 órai kelettel: Warren szüntelenül ütközetben áll. Az ellenségét három állásból kiüzte. A gyalogság a leghevesebb tűzben folyton előnyomul.

színházépítő bizottság ülése.

Nagyvárad, jan. 22.

A színházépítő bizottság ma d. u. 4 órakor ülést tartott, melyen több a szerződésből folyó vitás eseteket intéztek el, melyek közül különösen nagy vihart keltett a vasfedélszerkezet ügye.

A vállalkozók a kereseti kimutatás szerint 531 □ mtr. fedtek be, míg a szerződés szerint a vasfedél szerkezetnél a falak belvilága veendő méretnek, ami pedig sokkal kevesebb mint 531 □ mtr. A bizottság úgy határozott, hogy kikéri e differenzia ügyében *Hellmer* vállalkozó véleményét s a szerint döntenek e kérdésben.

A viharos ülés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A színházépítő bizottság ma d. u. 4 órakor dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöke alatt ülést tartott.

Az ülésen a polgármesteren kívül jelen voltak: *Busch* Dávid főmérnök, *Dus* László, dr. *Döry* Ferencz, *Komlóssy* József, *Radó* Ignác,

Rimanóczy Kálmán, *Sztarill* Ferencz, *Hegedüs* Géza, *Mezey* Mihály, *Rimler* Károly, *Rendes* Vilmos, *Csordacsics* Ferencz.

A bizottság megtekintette a lépcsőház, mennyezet s oldalfalak díszítési terveit.

A bizottságot a vállalkozók hívták egybe, a kik benyújtották a III-ik kereseti kimutatást s a főmérnök az 52920 korona összeget kiutalni véleményezi, a bizottság elfogadta.

A másik ok, a mely miatt a gyűlést egybe kellett hívni a színház biztosítás kérdése. A vállalkozók ugyanis azon téves véleményben vannak, hogy az eddigi építményt ők tartoznak biztosítani s biztosították is egy osztrák társaságnál, de most újból biztosítani kell. Most már az a kérdés, hogy ha ez a biztosító társaság a kár esetén nem tud fizetni, a kárt ki tartozik fizetni, a város-e vagy pedig a vállalkozók. Erre nézve a szerződés nem ad felvilágosítást, tehát a bizottságnak kell ebben döntenie. A részleges kimutatás különben készen van az eddigi építményekről.

Radó Ignác dr. hangsúlyozza azt, hogy ez az osztrák társaság egyedül áll, míg a magyar társaságok mind kartelben állanak, ennél fogva sokkal drágábbak, tehát a hazafias jelszavaknak ne engedjünk, hanem az újabb biztosításnál hívjuk meg a külföldi intézeteket is, a melyek a kellő bonitással rendelkeznek.

A bizottság vagyoni kérdésnek tekinti az ügyet és annak hangsúlyozásával, hogy a kérdés lehetőleg előnyösen oldandó meg a tanács eldöntése alá terjeszti az ügyet.

Az aranyozási munkálatoknál a fém arannyal való díszítést fogadják el.

A szerződésben továbbá nincs kifejezve, hogy a két féle ár között vajjon az egységár, vagy az általános összeg szerint történjék a vállalkozás. A bizottság az *egységár* mellett foglalt állást.

Vihar a bizottságban.

A vállalkozók panaszt tettek a bizottság által a múlt kereseti kimutatásban történt levonások miatt.

Busch Dávid előterjeszti a felmerült differenciákat, a karzati vasra és a vasfedél szerkezet tervezeténél. Ez mintegy 5000 frt anyagi differenciát okoz, amit nem lehet könnyen oda dobni. Ajánlja, hogy a bizottság várjon jövő hó elsejéig, a midőn lejön a terv készítője *Hellmer* és ekkor ki fogják kérni az ő véleményét ez ügyben.

A vasfedél szerkezetnél fölmerült differenzia heves vitát keltett a főmérnök és vállalkozók között.

Sztarill Ferencz úgy véli, hogy az fizessük is meg, a mit befödtek a vállalkozók.

Rendes Vilmos: Hiszen mi nem is kérünk többet!

Mezey Mihály: Ha ezen álláspontra helyezkedünk, akkor a falak lefognak rognni, annyit raknak rá.

A vállalkozók védik a jogukat, a főmérnök ellenben ragaszkodik indítványához, hogy várják meg *Hellmer* színházi vállalkozó véleményét.

A bizottság a főmérnök indítványát fogadta el.

Ezután megtekintették *Reiner* szegedi asztalos gyáros által beküldött ablak és ajtó famunkákat, melyet a bizottság teljesen megfelelőnek és jónak talált.

A színházépítésnél csak az asztalos munkákat készítik Szegeden, a többi munkák pedig helyben készülnek, jóllehet már ez is nagy veszteséget képez helybeli iparosainkra, a mi kis vitát is provokált a bizottságban, mert az asztalos munkák a színházépítésnek egyik legkiterjedtebb munkaszakát képezik.

UJDONSAGOK.

Thea estély.

Nagyvárad, január 22.

A Zöldfa-nagytermében ma este ismét a kedély dévaj szelleme ütött tanyát. Jobbra-balra csengő kacagás, a flirt lágy zsongása, csészek tányérok csörömpölése hangzott, mely kellemesen olvadt egybe a Hamza Gyuszi bandájának hallgató nótáival. A terem egészen megtelt közönséggel, mely hova-tovább mindjobban érdeklődik a theaestélyek iránt. Különösen impozáns sokaságban jelent meg a közös hadseregbeli és honvéd tisztikar nejeikkel és leányaikkal. A jelen voltak névsorát a következőkben adjuk:

Asszonyok: Aulich ezredesné, Boócz Gézané, Batig Ferenczné, Busch Dávidné, Böszörményi Gézané, Bonettiné, Cseresnyés, Albertné, Czveck Kálmánné, Cziffra Geróné, Elek Gusztávné, Erdélyi Józsefné, dr. Fráter Imréné, Ficzek Lajosné, Glac Antalné, özv. Grunwald Henrikné, Hegedüs Gézané, Ince Jánosné, Imrik Péterné, Jelentsik Istvánné, ifj. Juhász Gyuláné, özv. Kazinczy Gézané, Keller Örnagyné, Kubinyiné, dr. Konrád Márkné, Kiss századosné, özv. Knapp Ferenczné, Láng Józsefné, Miskolczy Barnáné, dr. Moskovics Miksáné, dr. Molnár Imréné, Mezey Vilma, Noszlopyné, Nagy Ferenczné, Olasz Gyuláné, dr. Papp Oszkárné, dr. Potássy Jánosné, Rácz Mihályné, Szilvássy Istvánné, Szunyogh Lorándné, Szmazsenka Ernőné, Sokollné Wildburg bárónő, Sebő Pálné, Steiner Árminné, Segesváryné, Schwarcz Ferenczné, Vanka ezredesné, Zathureczky Albertné, Zilahy Kálmánné.

Leányok: Betlenfalvy Rózsika, Boócz Ilonka, Böszörményi Tilda, Cseresnyés Luiza és Ieza, Cziffra Olga, Csapó Lenke, Cziffra Vilma, Csikos Mariska, Erdélyi Ilonka, Ficzek Margit, Györfly Lenke, Hlatky Margit, Hegedüs Irén, Hoffmann Frida, Ince Jolán, Jelentsik nővérek, Kiss Anna, Keller Ilonka, Karácsonyi grófnők, Konrád Margit, Kiss Irma, Miskolczy Ilona, Müller Evelin, Olasz Margit, Papp Cosima, Papp Rózsika (Gyula), Podmaniczky Emma bárónő, Schwartz Ilonka, Steiner Cornélia, Zilahy Sarolta, Zathureczky Pólka.

A lágy zsongás egyszerre elhallgatott, el a Hamza Gyuszi bandája is, mert egy jelentőségteljes szózat hangzott az ajtó felől:

— Kezdődik a sorsolás!

És nagy ujongás hallatszott minden egyes alkalommal, a midőn egy-egy számot kihuztak és a táska, virágállvány, könyv, hamutartó, pohár és ibrik boldog tulajdonosa nagy örömmel vált ki a szomorkodó nyeretlenek csoportjából.

Ezután folyt ismét a theázás, melynek szeretetreméltó kiszolgáltatásában özv. br. *Gerliczy* Félixné elnökölve élén, özv. *Grunwald* Henrikné, *Mezey* Vilma, dr. *Molnár* Imréné, *Sokoll* kapitányné, *Busch* Dávidné, *Batig* Ferenczné és egy nagyszámu bájos leánycsapat működtek közre a legnagyobb figyelmességgel.

Nyolcz óra tájban félretolták az asztalokat s kezdetét vette a táncz, melyet *Podmaniczky* Emmi bárónő nyitott meg gróf *Csáky* főhadnaggyal. A társaság egész a késő éjjeli órákban maradt együtt a legjobb hangulatban.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Január 28. Értekezlet a városház építése ügyében d. u. 8 órakor.

Jan. 28. Rét Népkör közgyűlése

Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* **Udvari hírek.** Bécsből jelenti egy táviratunk: Rainer főhercegnél tegnap kihallgatás volt, amely alkalommal a főherceg, többek között Széchényi Manó grófot a király személye körüli minisztert, Szécsen grófot, Cziráky

grótot és Batthyány herceget fogadta. — Jenő főherceg, aki már teljesen felépült betegségeiből, kihallgatáson volt a Felsőházban.

* **Az első kölesön.** A nagy városi kölcsönből tudvalevőleg a »Nagyvárad Takarékpénztár« 200,000 koronát vállalt magára. A takarékpénztár igazgatósága tegnap értesítette a város polgármesterét, hogy ezt az összeget a mai naptól fogva rendelkezésére bocsátja. Ez a körülmény pedig nagyot lendített a város szűk anyagi helyzetén és jó időre megszabadította a nagy pénzügyi nyomástól. Most már tehát a vállalkozók is megkaphatják a III-ik kereseti kimutatás szerint kiutalt 52920 koronát.

* **Az ügyvédi kamarából.** A nagyvárad ügyvédi kamara Sebő Pál nagyvárad ügyvédet saját kérelmére az ügyvédek névjegyzékéből törölte. — Az elhalt Nikita János szilágyosmlyói volt lakos irodájának gondnokául pedig Papp László szilágyosmlyói ügyvédet rendelte ki.

* **Alapszabály megerősítés.** A krompachi katolikus legényegylet alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

* **A községi iskolaszék ülése.** A nagyvárad községi iskolaszék tagjait f. évi január hó 25-ik (csütörtök) napján d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1900 január hó 22-én. Dr. Sipos Arpád, iskolaszéki elnök.

* **A katolikus egyház külső izmosodása a XIX. században.** Angolországban és Skóciában a XIX. század elején összesen csak 200,000 katolikus volt; jelenleg 2,000,000 katolikus van, 3 érsek, 18 püspök, 2785 pap vezetése alatt. Németalföldön a század elején a lakosságnak csak 5-ik része volt katolikus, ma már 2/3-de. Németországban (értve Poroszországot) a katolikusok száma 6 millióról 13 millióra emelkedett. Svájcban 542,000-ról 1,170,000-re, Skandináviában 200-ról 800,000-re, a Balkán-félszigeten 270,000-ről 640,000-re, ajszai Törökországban 400,000-ről 658,000-re, Perzsiában 300-ról 10,000-re, Észak-Afrikában 15,000-ről 500,000 re. Oroszországban 10 millió katolikus él, bár a ruthén kath. egyház végtelen sokat szenvedett. Közép-Kelet-Nyugat és Dél-Afrikában 1800 ban ugyiszólván egy katolikus sem élt, ma a katolikusok száma 2 millió, kik 30 misszió-kerületbe vannak beosztva és 280 misszionárius és más, többnyire szerzetes papok gondozására vannak bízva. A spanyol, hollandus és angol Oceániában a 19. század elején alig fordult meg katolikus, ma már számuk 1 1/2 millióra emelkedett rendes hierarchiával. Canadában a katolikusok száma 137,000-ről 2 millióra és az Egyesült-Államokban 36,000-ről 10 millióra emelkedett. Mindezen adatok oly államokra vonatkoznak, hol a katolikusok szaporodásának arányszáma magasabb a lakosság szaporodásának átlagos arányszámánál. A többi, különösen európai államokban a katolikusok számának növekedése arányban van a lakosság szaporodásával.

* **Köszönet nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Holbesz József nyug. plébánosnak a kispesti elemi iskola könyvtár részére tett kétszáz koronás adományáért köszönetét nyilvánította.

* **Pallavichini Károly temetése.** A rókadászon szerencsétlenül járt Pallavichini Károly őrnagy holttestét Kis-Telekre, az őrnagy magyarországi birtokára szállították, ahonnan ma átviszik Ányasra családi sírboltba.

* **Kubelik és Hamza Gyuszi.** Hogy ez a két név így egymás mellé kerül, annak az az oka, hogy Kubelik Jan az a cseh hegedűorás szombaton este a hangverseny után a Rimánóczy szálloda éttermében vacsorázott kíséreléssel, míg Hamza Guszi u. o. húzta a bandájá-

val. Gyuszi kiakart tenni magáért s azért ezen alkalomra a Hamza dinasztia legszebb nótáit vette elő, mire Kubelik figyelmes lett rá. Oda intette magához a primást s elkérte tőle a hegedűjét. Megpöngette kétszer-háromszor a hurokat, mire beszélni kezdett, amit a körülállók magyarra fordítottak:

— Jobbnak gondoltam a hegedűjét a hangja után, de most már látom, hogy csak egyszerű. Mutassa az ujjait. Gyuszi oda nyújtotta a kezét, amelylyel a hegedű nyakát fogja s a cseh hegedűorás végig tapogatta az ujjait sorra:

— Aczélosak, — fejezte ki magát a cseh hegedűorás és még hozzátette a Hamzabanda nagy örömeire:

— Ha a hegedű nem is olyan jó, de pótolnak mindent az aczélos ujjak és a tehetség.

* **Visszavont sajtópör.** Busch Dávid városi főmérnök házában történt robbanás esetéből folyólag a »Nagyvárad Napló«-ban egy szerkesztői üzenet jelent meg, melyet Szokoly Tamás t. h. b. tag magára nézve sértőnek talált s a cikk szerzője: Szűts Dezső ellen sajtópört indított, melynek tárgyalása holnapra, szerdára volt kitűzve. Szűts Dezső városi aljegyző azonban a következő nyilatkozatot bocsátotta Szokoly Tamás t. h. b. tag rendelkezésére:

Nyilatkozat.

Melynek erejénél fogva alulírott ezennel kijelentem, hogy a »Nagyvárad Napló« helyi politikai napilap 1899. évi november 30-án, 277. számában, vagyis azon esetből folyólag, a midőn Busch Dávid nagyvárad lakos háza előtt robbanás történt, »Szerkesztői üzenetek« rovatában megjelent következő közleményt: »Hála Szokoly Tamás és társai működésének, 2200 forintos tisztviselői életét is veszedelem fenyegeti. Így neveljük az anarkistákat Nagyváradon is«, egész terjedelmében ezennel visszavonom s tekintve azt, hogy Szokoly Tamás ur multja, közéleti szereplése s különösen egyéni jellege, a közleményben foglaltaknak még csak a valószínűségét is teljesen kizárja s miután ezen közleményben Szokoly Tamás urat sérteni egyáltalán szándékom nem volt s miután az csupán a kollegiálitás szűkebb köré tartozhat; mindezeknél fogva Szokoly Tamás ügyvéd és t. h. b. tag urtól ezennel bocsánatot kérek.

Szűts Dezső,

A »Nagyvárad Napló« munkatársa,
Nagyvárad város aljegyzője.

Ezen nyilatkozat folytán Szokoly Tamás t. h. b. tag a sajtópört visszavonta, illetve, ma beadandó nyilatkozatával visszavonja s ennek folytán a holnapra kitűzött sajtópör tárgyalása elmarad.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak fájdalommal telt szívvel jelentik kisserbeni Pláveczky Sándor okleveles gyógyszerésznek f. év január hó 20-án este élt 75-ik évében, Nagyváradon történt elhunytát. Nagyvárad, 1900. január hó 20. Béke lengyen porai felett! Pláveczky Berta férj. Ötvös Gyuláné mint leánya. Ötvös Gyula mint vő. Osváth Pál mint unokája.

* **Harcz a pálinkáért.** Egy indiánus történetet írnak nekünk Belényesvidéki Maguráról, a hol pedig nem laknak indiánusok. Román György magurai szekeres gazda hazafelé jött Kis-Kóhról. A szekér oldalán lógott egy kis kosár s abban szénával körül tömve egy pálinkás korsó tele pálinkával. Utközben találkozik Román György Tomucz Pásk és Tódor kis-kóhi lakosokkal, a kik neki estek a pálinkás korsónak s elakarták venni. Román György sem volt azonban rest, leugrott a szekérről a pálinkás korsó védelmére és csinos verekedést rögtönöztek az utszélen. A pálinkás korsó a dulakodás közben azonban eltört és tartalma az egykorona és 80 fillér ára drága nedű kiömlött, hogy azonban ezt a drága nedűt egészen be ne igya az anyaföld,

Tomucz Pásk lehasalt a fagyos keréknyomhoz, ahova a pálinka folyt és nagy élvezettel hörpölte. Tomucz Tódor azonban meg volt győződve arról, hogy Román György a korsót akaratlanul zuzta szét, hogy ők ne ihasanak belőle s azért egy kést rántott elő s azzal Román Györgyöt fültövon szurkálta, mikor pedig Tomucz Pásk is megelégette a földi gyönyöröket, egy fagyos rögöt vett elő és azzal kezdte agyba főbe verni a mindenképen kárvallott Románt, a ki végre is úgy szabadult meg tőlük, hogy kiragadva magát közülök, felugrott szekereére és elvágtatott. Egy ideig követték is az üldözők és iparkodtak felkapni a szekérre, de ebbeli törekvésük nem igen sikerült, mert Román György mindentéle kapaszkodási kísérletet egy vastag és nem kevésbé kemény somfabottal honorált. A Tomucz testvéreket a csendőrök kézre kerítették. Román György sebe veszélyes, de nem halálos.

* **Utazás egy biztosító társaságra.** Varga Károly és Szabó József gépészek a mult télen vettek egy cséplőgép garnitúrát 1600 koronáért és csak a favázás cséplőgépet bebiztosították 3000 koronára. A nyár folyamán a géppel Tataroson csépeltek s a cséplés után a gőzgépet és egyéb még értékes dolgokat elszállították, a nagy rozszant cséplőt pedig ott hagyták a tatarosi határban. Hó megeste, vihar s szél verte az öreg cséplő gépet, míg a napokban egy éjjel porrá égett. Ennek is van némi története. A falusi bakter vallomása szerint ő látta akkor éjszaka, a mikor Arga járt Szabó József nagy magas alakját és Varga Károly zömök termetét a gép körül settenkedni, ez utóbbi pedig, mikor ő arra járt, az árokba dobta magát ne hogy meglássák.

* **Bucsu előadás a czirkuszban.** A Hüttemann czirkusz ma tartja utolsó előadását a nagypiac-téri arénában. Ez alkalommal üli meg Hüttemann Gusztáv a czirkusz jeles igazgatója 32 éves jubileumát, egy nagy, fényes műsoru jubilans előadással. Fellép ugyanis ez alkalommal az igazgató, igazgatónő és leányán kívül Kelen Béla is először, mint lóidomító, továbbá Lucia Verdier k. a. mint magas műlovárnő. Lesz ezenkívül még virágkorzó is, nagy konfetti dobálással.

* **A dinamitrobbanás halottja.** Zórlenczen e hó 19-én nagy szerencsétlenséget okozott egy dinamit töltény felrobbanása, melynek következtében Popián Simonné meghalt, két gyermeke pedig súlyos sérülést szenvedett. Az eset részleteiről a következőket írja levelezőnk. Popián Simonné zórlenczi lakosnő két gyermeke e hó 19-én az utcán egy papirba göngyölt csomagot találtak. A mint kibontották, a csomagból nagymennyiségű gyújtó zsinór és egy dinamit töltény került elő. A fiuk persze nem tudták mi az és haza vitték anyjuknak, Popiánné szintén nem ismerte fel a talált csomagban, sem a dinamitot, sem pedig a gyújtó zsinort, ennél fogva feldobta azokat a kemence tetejére. Másnap reggel a gyermekek még aludtak, midőn az asszony felkelt és tüzet gyújtott a kemenczébe s aztán ott a kemence mellett foglalkozott valamivel. Alighogy a kemence felmelegedett, a dinamit óriási durranással felrobbant s a következő pillanatban az egész ház, mely sárból volt építve, összeomlott. A szomszédok a nagy robbanás után összefutottak s nagy óvatossággal kezdtek a romok eltakarításához. Jó órai munka után sikerült a két gyermeket, kik a robbanás idején az ágyban voltak, súlyosan megsérülve kiszabadítani. Azután rátaláltak az asszonyra is, a ki élettelenül összeroncsolt testtel feküdt a földön. Az előtalált gyújtó zsinórból a vizsgálat során megállapították, hogy a gyermekek által talált dinamit töltény és gyújtó zsinór a közeli bányából lett ellopvás a tolvaj azt utközben elvesztette. A vizsgálat most ez irányban erélyesen folyik.

* **A lakásfosztogatók.** Ugyilátszik az 1900. esztendő budapesti rendőri krónikájában, nevezetes szerep jut a lakásfosztogatóknak. Erre vall legalább az a tömeges betörés és lakás-

fosztogatás, a melyet, az új év első hónapjában követtek el. Január hónapban egyetlen egy nap sem mult el, hogy két, három betörés, vagy lakásfosztogatást ne jelentettek volna be a rendőrségül, de volt nap, a melyen nem kevesebb, mint 15 panaszos jelentkezett, a kiknek lakását egy és ugyanaznap fosztották ki ismeretlen tettesek, a kik a rendőrség előtt, úgy látszik, az emberi kor legvégső határáig maradnak ismeretlenek, még mindig garázdálkodnak és pedig úgy mint eddig tették — fényes nappal. A legújabb eset tegnap délután fél 4 és fél 7 óra között történt. Poldesz János magánzónak, a Rottenbiller-utca 4/b. számú házában lévő lakásába hatoltak be azok a bizonyos ismeretlen tettesek, a szobában lévő szekrényeket feltörték s onnan 350 forint készpénzt s egyéb értékes holmit vittek el. A betörők azonban csupa óvatosságból érintetlenül hagyták az egyik szekrényben lévő takarékpénztári könyvet, mert hisz ez hamar nyomra vezetett volna. A nagyobb értékű ékszereket is ott hagyták, dicséretükre válik, hogy oly szerények voltak, hogy megelégedtek a 350 frt készpénzzel. A temérdek lakóval bíró házában senki sem vette észre a vakmerő betörést. A rendőrség azzal az ismeretlen, hagyományos bittel üti a tettesek nyomát.

* **Gyilkos fiu.** Tekián e hó 18-án kegyetlen gyilkosságot követett el Furlizsán József 18 éves fiu, mostoha anyján, Perlica Katalinon, a ki az elvetemült fiut kis korától felnevelte. Az esetről tudósítónk a következő részleteket közli: Furlizsán József egy kicsapongó duhaj legény volt, aki miután az apjáról maradt vagyont elverte, mostoha anyjánál húzta meg magát, a ki őt kiskorától kezdve nevelte. A mostoha, daczára annak, hogy a fiu több ízben elkeserítette, még sem taszította el magától, hanem vasárnap és ünnepnapokon még pénzt is adott neki, hogy a többi legények társaságába mehessen. E hó 18-án este a fiu ittas állapotban tért haza, s benyitott az első szobába s a szekrény ajtaját — hol az asszony a pénzt tartotta — egy baltával elkezdte feszegetni. A zajra átment az asszony a szobába s amint észrevette, hogy a fia mit művel, elkezdte szidni és kiharcolta a szobából. Erre a fiu a mostoháját torkon ragadta s a kezében levő baltával elkezdte a fejét verni. Egy cselédleány, aki az esetnek szemtanuja volt, átfutott a szomszédok segítségért, de mire azok megérkeztek, a fiu már agyonverte a mostoha anyját. A szomszédok aztán megkötözték a gyilkos fiut és bekísérték a községbárához és a csendőrségnek adták át. A meggyilkolt asszonyt nagy részvét mellett temették el e hó 20-án. Érdekes, hogy a gyilkosság után, a mikor a hatóság a lakást átkutatta, a szekrényben találtak egy végrendeletet, melyben a meggyilkolt az összes vagyonát a gyilkos mostoha fiura hagyta.

EGYESÜLETEK.

Az iparos ifjak gyűlése.

Az iparos ifjak önképző egylete vasárnap délután tartotta meg rendes évi közgyűlését Bertsey György elnökletében, a tagok élénk érdeklődése mellett. Az ez alkalommal felolvasott választmányi jelentés, a zárszámadások s a gazda jelentései mind arról tettek tanubizonyosságot, hogy az egylet a még 20 év előtt megkezdett mederben zajtalanul munkálkodik a tagok szellemi és erkölcsi haladásán. Jó részben a vezetésnek köszönhető mindez, miért is a közgyűlés az elnöktől kezdve valamennyi tisztviselőnek elismerésével adózott. Ezuttal megválasztották a tisztikart és választmányt. Előnké nagy lelkesedéssel, egyhangulag ismét Bertsey György választatott meg.

Alelnök lett Pintér Tamás, II. alelnök Mocsy Gyula, jegyző Zsman János, főpénztáros ifj. Cser János, alpénztáros Kovács Béla, ellenőr Nagy János, könyvtárosok: Rottensteiner Lajos

és Sallay Ferencz, gazda Nagy Imre, II. gazda Nagy Károly, részben egyhangulag.

A választmány tagjai lettek: Barza Antal, ifj. Barza József, Bereczky Géza, Bereczky László, Bóna Kálmán, Fischer Márton, Gramantik Ferencz, Oláh István, Kalla István, Kovács Mihály, Fehér Jenő, Köffer Béla, Kovács Béla, Kiss András, Laufer Béla, Löwy Dezső, Major Ferencz, Mezey Lajos, Rimóczy József, Szücs Jenő, Szolga Ferencz, Stahoróczy József, Tenkei József, Tömpe György, Vántus Károly, Varga Gyula és Hegyesy Károly.

IRODALOM.

Havi Közlöny. A »Havi Közlöny« huszantharmadik évfolyamát kezdi meg ez újévvél. A »Havi Közlöny«, melynek terjedelme ma még oly nagy, mint kezdetben volt, nem riad vissza bármily áldozattól, hogy előfizetőinek várakozását minden tekintetben kielégítse. Az egyes füzetek terjedelme, az eddigi állandó rovatokkal, ezután is 4 iv lesz s az előfizetési ár egész évre szintén az eddigi 5 forint (10 korona) vagy megfelelő sacrum. Megjegyezzük, hogy új előfizetések is vállalhatók intenciókra.

Az előfizetéseket, időközben történt lakhelyváltoztatásokat s egyéb hasonló kivánalmakat a »Havi Közlöny« kiadóhivatalához Új-Pécsre (Torontál megye) kell címezni. A folyóiratba szánt dolgozatok pedig, melyek közlés esetén nyomtatott ivenkint 25 frttal honoráltatnak írják a »Havi Közlöny« szerkesztőségének (Patzner István, főgymn. tanár címére Temesvárra, a seminariumba) küldendő.

Igazságszolgáltatás.

Végrehajtás pünkösdi első napján.

Pappfalván furesa fogalma van az előjáróságnak a végrehajtásról, nem tekinti azt, hogy milyen nap van, lehet az vasárnap, vagy ünnepnap is, ha a végrehajtónak szabad ideje van, kiküldik végrehajtani.

Hanem a mult évben megjárta a végrehajtó egy ilyen alkalommal.

Pünkösdi vasárnapján a mikor a falu népe a mise végén haza ment s ősi szokás szerint kiült a háza elé, megjelent a végrehajtó, aki akkor a tanító adót akarta behajtani.

A lakosság mikor meghallotta, hogy miről van szó békétlenkedni kezdett, azonban a végrehajtó a kérésekre nem hajtott, hanem felsőbb utasításra hivatkozva, meg akarta kezdeni a végrehajtások foganatosítását.

A nép mikor látta, hogy a végrehajtó *Pintyucza* Illés nem tágit fenyegetőzni kezdett s mivel ez sem használt erőszakhoz folyamodtak, mert a midőn a végrehajtó *Pintyucza* György házába bement, ez két társával *Sándor* Gáborral és *Fapp* Lőrinczcel ellene szegült, a végrehajtást foganatosítani nem csak hogy nem engedték, de még Papp Lőrincz tetteleg is bántalmazta a végrehajtót, aki mikor látta, hogy baj lesz, ha tovább is ott lesz, megszökött.

Az előjáróság azonban a dolgot nem hagyta annyiban, hanem feljelentette az ellenszegülőket, kik felett tegnap itélkezett a törvényszék.

A három vádlott, kik hatóság elleni erőszakkal voltak vádolva, az esetet beismerték s azzal védekeztek, hogy őket az bántotta, hogy vasárnap, pláne pünkösdi első napján akartak foglalni.

A törvényszék is elfogadta ezt a védekezést, amennyiben a végrehajtási törvény értelmében csak rendkívüli veszély esetében lehet a végrehajtást foganatosítani, de meg a végrehajtást nem is a főszolgabíró, hanem csak a jegyző

rendelte el, így a törvényszék az egész eljárást nem minősítette hivatalos eljárásnak s így a vádlottakat *felmentette*.

Királysértő munkavezető. A mult év június 8-án a tatarosi bányairodában *Radics* György bányász munkavezető több társával diskurálgatott. A beszéd a király koronázási emlékkünnepéről folyt s a közben *Radics* sértő szavakkal támadt a király személyére. A budapesti büntető törvényszék királysértés miatt vonta felelősségre *Radics*ot. — A tárgyaláson *Bakonyi* bíró elnökölt, a vádat *Pataky* dr. ügyész képviselte. A törvényszék beigazolvatta *Radics* vétségét s elítélte *három heli fogházza*. Az ítélet ellen az összes felek felebeztek.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz*.

4530 Geberan Péter hat. elleni erőszak — r. megváltoztatva.

4582 Moldován Illés testisértés — feloldva.

4583 Klein Adolf lopás — rendelet.

4595 Szabó Sándor magánlaksértés — részben megváltoztatva.

4633 Turk Mojszi testisértés — helyben hagyva.

4634 Neumann József testisértés — részben megváltoztatva.

4859 Popa Pável lopás — részben megváltoztatva.

5716 Dunyes Mojszi lopás — részben megváltoztatva.

4701 Bodis Gábor lopás — részben megváltoztatva.

4538 Zima József testisértés — részben megváltoztatva.

4551 Földesi László magánlaksértés — helyben hagyva.

4552 Kádár Józsefné rágalmazás — helyben hagyva.

4648 Pap István testisértés — helyben hagyva.

4649 Bodonyi György lopás — feloldva.

5693 Palotás Imre rágalmazás — rendelet.

Előadó: *Harmathy Károly*.

4299 Diószeghy Mátyás testisértés — részben megváltoztatva.

4310 Hajka András testisértés — helyben hagyva.

4374 Domokos Péter lopás — rendelet.

4375 Sturz Mihály lopás — helyben hagyva.

4469 Druczó György rágalmazás — helyben hagyva.

4471 Mocz Onucz testisértés — helyben hagyva.

4472 Oala Juon testisértés — feloldva.

4518 Zádori Sándor jogtalan elsajátítás — r. megváltoztatva.

4551 Szelezsán György rágalmazás — helyben hagyva.

4592 Peley József testisértés — részben megváltoztatva.

S P O R T.

Hajtó vadászat. Szépen sikerült hajtó vadászatot rendezett a nagyvárad vadász társaság vasárnap Nagy-Harsányon. A vadászon huszonhatan vettek részt, kik három körben kétszázharminc nyulat lőttek.

SZINHÁZ.

Beóthy László búcsuja.

Beóthy László ma csakugyan búcsút vett a Magyar Színház tagjaitól. A közte és a részvénytársaság közt kitört konfliktust (a főpróbánál leintett egy lábatlankodó nagy részvényt) e szerint lehetetlen volt békésen elintézni és

igy *Beöthy* László a mai naptól fogva már nem igazgatója a színháznak.

Ma délelőtt féltizenkét órakor lépett *Beöthy* László a színpadra, a hol a színház összes tagjai összegyülekeztek és zajos éljenzéssel fogadták. *Beöthy* a következőket mondta:

Az a kínos ügy, mely közötttem és a részvénytársaság között felmerült, kényszerít arra, hogy állásomat elhagyjam, minthogy igazgatói állásomtól felfüggesztettek és azt vissza nem vonták. El kell önöknek mondanom mindazt, a mi szívenem fekszik és a mit érzek, de hiába mondom is én azt el. Köszönöm azt az igazi önfeláldozást, a mit az önök részéről tapasztaltam és soha, de soha életemben nem felejt-hetem el; önök iránt mindig hálával tartozom. A mi elszakadásunknak nem én vagyok az oka, legyenek meggyőződve, ha már végleg el is szakadunk, addig míg szavam el nem hagy és kezem a tollat forgatni tudja, mindig önökkel fogok lenni. S jaj lesz annak, a ki azt a színházat, a melyet én annyira szerettem és a melynek tagjait úgy szerettem mint saját testvéreimet, bárki is bántaná, ha már nem is leszek e színháznak igazgatója, mindig szívenem fogom viselni továbbra is volt kartársaim érdekeit. Isten áldja meg önöket édes jó barátaim és barátóim.

Ezzel kezét fogott a színház összes tagjaival.

Szilágyi lépett elő azután és arra kérte *Beöthy*t, hogy térjen vissza ismét színházukba és iparkodjék, hogy mielőbb ismét körükben lehessen.

A bucsuzás, miután *Vidor* is mondott néhány szót, ezzel véget ért és *Beöthy* eltávozott a színházból.

Hja! Így megy az, ha részvényre csinálnak színházat. A pénz beszél — rend és erkölcs pedig hallgasson.

A színügyi bizottság és a bojkott.

Megemlékeztünk annak idején, hogy a *Magyar* és *Vig* orpheumok retorzióval szándékoznak élni azon színügyi bizottságok ellen, melyek műsorukat censura alá vetik. Erre a nevetséges retorzióra nézve írja a *Színház és Zene* a következőket:

Egy budapesti napilapban, azt olvassuk hogy mert a vidéki színügyi bizottságok cenzurát gyakorolnak a budapesti színházak új darabjai fölött, a budapesti színházak bojkottálni fogják a vidéki színházakat s nem adnak nekik darabot.

Ez a hír ebben a formában sötétzöld.

Először is nagyon helyesnek tartjuk, ha a vidéki színügyi bizottságok állást foglalnak a Vigszínház bizonyos darabjaival szemben (mert csakis ezekről lehet szó) a józan morális érzés nevében. A Vigszínház, a mely egyszerűen elcsapta magától a hazai színmű irodalmat, tündetőleg kultiválja a félig és egészen meztelen francia cochonnériákat, a melyeket Párisban is csak negyed és ötödrangú színházik adnak oly közönség előtt, a mely egyáltalában nem tartozik sem a felső 10.000-hez, sem a 100.000-hez. A mikor tehát a vidéki színügyi bizottságok vetőt mondanak ilyen darabok ellen, nagyon derekasan cselekszenek. Nem célja a színháznak a közerkölcsök erőszakos leszidása és elpusztítása. — Egyéb cenzuráról úgy sincs szó.

Ami azt illeti, hogy a budapesti színházak ezért bojkottálni fogják a vidéki színházakat, arra két megjegyzésünk van. Az egyik az, hogy ez a budapesti színházaknak (kivéve a Vigszínházat) eszükbe sem juttott. A második megjegyzésünk az, hogy ha még meg is akarnák tenni, sem tehetik abból az egyszerű okból, mert az általuk előadott darabokkal a vidékre nézve nem rendelkeznek, mert az erre való jogot nem szerezték és nem is szerzik meg. Kivétel itt is csak a Vigszínház, amely a francia

nuditásainak előadási jogát (egynéhányét) megszerezte s most a bojkottal való fenyegetődés-sel akarja azokat a vidéki színházakra rávarrni.

Csak hogy a vidéki színügyi bizottságok nem ülnek fel az ilyek fenyegetődésnek és helyesen, mert azok a bizonyos darabok azzal, hogy a Vigszínház előadta őket, még nem lettek szalonképesek, sőt talán már nem lettek azok.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

Jan. 27. Tiszti estély.
Jan. 28. Ev. ref. bál Várud-Velenczén.
Jan. 29. Kereskedő ifjak táncestélye.
Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 4. Az első általános munkás betegségélyző egylet-táncestélye a Zöldfában.
Febr. 4. Posta-altisztek táncestélye a Sasban.
Febr. 11. Református bál a Sasban.
Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
Febr. 18. A kath. legény-egy. et táncestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

Próba-bál. A nagyvárad ev. ref. leánynevelő intézet növendékei e hó 27-én tartják próba-bálijkukat, melyre a következő meghívót bocsátották ki: Meghívó. A nagyvárad ev. ref. leánynevelő intézet növendékeinek f. hó 27-én tartandó zártkörű *batyus próba-bálijára*, melyre kívül czimzet urat és b. családját tisztelettel meghívja Gyarmathy Camilla int. igazgatónő. Kezdeté 7 órakor.

A próba-bálon a tanítványok a következő tánczokat fogják bemutatni:

1. Kreutzpolka (Polka noblesse.) 2. Boston, amerikai valtzer. 3. Pas de quatre Exelsior. 4. La carina, orosz ballet bevezető jelenet tánczolja *Oláh* Mariska. 5. Pas des palineurs. 6. Spanyol waltzer illetve tereadó d' Espagna. 7. Graziana. 8. Magyar soló a »Csárdás balletből« 12 figurában. 9. Matróz táncz »A nap és föld« című balletből két jelenetben, I-ső jelenet: csolnakázás a tengeren. II-ik jelenet: a matrózok táncza. És ezeken kívül az összes divatozó tánczok.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: **Fernand-Hue.**

50

Franziából fordította — **Ó.**

TIZENHETEDIK FEJEZET.

Szerelem és emlékezet.

Az elutazás előtti napon történt.

A parancsnok Péterrel el volt foglalva az előkészületekkel, Dover már reggel elment vadászni, Margit, Cornelius és György pedig egy utolsó sétára indultak a közeli erdőbe. Egy kis tisztáson megállottak.

— Pihenjünk meg egy kicsit, szólott a búr, a kisasszony talán már el is fáradt.

— S úgy látszik önnek sincs ma kedve vadászni, szólott György.

— Az igaz, szomorú vagyok, mert holnap már el kell válnom önöktől.

— Jöjjön hát velünk! Mi tartaná vissza?

— Először is a kötelesség.

— No meg a családja, jegyzé meg Margit.

— Nekem nincs családom, vagy legalább nem ismerem.

— Szülei meghaltak?

— Nem tudom; még kis gyermek voltam, mikor egy búr, a ki most már igen öreg, de kit úgy szeretek mintha atyám volna, az ut széléről felszedett. De nem ez akadályoz meg engem abban, hogy önökkel menjek. A kötelesség tart engem itt. Megesküdtem Serpa Pinto ezredesnek, hogy mindaddig itt maradok, míg

kötelességemet be nem töltöttem. Itt kell ezen emberek közt maradnom, mert ha én elmennék, senki sem tudná őket együtt tartani.

— Ön azt mondja, hogy szüleit nem ismete kérdezte Margit, ebben az országban született ön?

— Azt hiszem, de nem tudnám bizonyítani. Gyermekeimről csak annyit tudok, a mennyit nevelőatyámtól hallottam.

— Mondja el a történetét! kérte György.

— Elmondhatom, igen egyszerű történet.

Nem tudom melyik városból hazafelé indulva Operboun Péter az ut szélén alva talált engem. Felszedett, magával vitt és együtt nevelt nyolcz gyermekével. Mikor a háboru kitért, alig voltam tízennyolcz éves. A fölkelők közé álltam, bizonyos körülmények között azután Joubert elnök figyelme rám irányult, kinevezett hadnagygyá. A békekötés után elefánt-vadászszá lettem és felajánlottam szolgálataimat Serpa Pintonok; mint az angolok egyik ellenségének. Ennyi az egész történet.

E pilanathban puskalövés hallatszott, s a bokrok zörgése egy nagyobb állat közeledését engedte sejtetni. György azonnal puskáját kapva felugrott s Corneliushoz fordult.

— Jöjjön ön is! azzal elsieltett.

Cornelius is fegyvere után nyult, de azután ismét leült helyére.

— Nem megyek, szólott, miért szakítanám meg egy antilop kedvéért azt a néhány percet, a mit társaságában tölthetek. Holnap úgy is eltávozik s számomra csak emléke marad meg.

— Ez az emlék hamar elmosódik az ön kalandos élete közben.

(Foly. köv.)

TÁVIRATOK.

Kisiparosok szövetkezete.

Kolozsvár, jan 22. (Saj. tud. táv.) 300 kisiparos szövetkezetet alakított már régebben és árucarnokot létesített, melynek ma volt az ünnepélyes megnyitása. A kisiparosok a régi czéhek zászlói alatt vonultak a templomba s onnan az istentisztelet után az árucarnokba. *Hege-düs* Sándor kereskedelmi miniszter táviratot küldött.

Leszurt földmives.

Arad, jan. 22. (Saját tud. távirata.) *Aradhegyalján Nagy* Lajos ügyvéd összerperelt valami fölött *Pestrilla* Vazul földmivessel s perelés közben az indulatos ügyvéd agyonszurta a földmivest. A gyilkost elfogták.

Nagy munkássztrájk.

Bécs, január 22. (Saját tud. távirata.) Csehország, Morvaország és Szilézia iparos városaiból óriási munkássztrájkot jelentenek, mely terv szerint tört ki s mintegy 81000 munkást foglal magában.

Szétdarabolt ember.

Eger, jan. 22. (Saj. tud. táv.) A hevesmegyei *Pásztón* rémes kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosságnak jöttek ma nyomára. A gyilkos egy *több tagból álló család*, mely azért hajtotta végre a kegyetlen gyilkosságot, hogy megkaparintson magának egy tetemes vagyont, melynek élő tulajdonosa sehogy sem akarta azt a körme közül kiengedni.

Kohlmann pásztói kékfestőnél volt ellátásban *Papes* János igen vagyonos ember, innen onnan valami rokonság

kinek vagyona tehát halála után a Kohlmann családra szállt volna és éppen ezt a halált nem tudták bevégni Kohlmannék. Egy este megrohanta a gyenge tehetetlen embert az egész család: Kohlmann a képfestő, a felesége, a leány és a vőlegénye és a mesterséghez használt gödörbe fojtották Papes Jánost. A mikor már gondolták, hogy vége van, kivonszolták a halottat és darabokra vágták. Ez utóbbi szörnyűséggel való céljük még ez ideig teljesen ismeretlen a csendőrség előtt. Mert a csendőrség felfedezte a gyilkosságot mielőtt még a rémtettel teljesen végrehajtották volna és a gyilkosokat letartóztatta.

SZERKESZTOI POSTA.

K. U. (Helyben.) Hogy hasonló hibát el ne kövessen rögzös, de dicsőségteljes pályáján, rövid használatra ajánljuk a következő biharmegyei helyneveket: Rémséges véres történetekhez (!): Vircsolog, Borzest, Brost, Brest, Szurdok, Örvénd, Begécs, Morgó, Botfej, Faskaspataka (csak télen), Pokola, Ds. Forró, Sust, Henkeres, Ér-Keserű; romantikus, világfájdalmas történetekhez (?) Harangmező, Kápolna, Almamező, Alpár, Esküldő, Álmosd, Pocsavelesd, Hőke, Feneketlen csárda, Remete, Fugyi és Bragyet; vidám, sikkos történetekhez francia esprit-vel a következő neveket használhatja: Balaleny, Valenyágra, Asszonyvására, Zavoeny, Dodi, Genyéte, Malomhely, Csébi sziget; ha talán híg angol viccezel akar ilyen történeteket, már akkor a következő neveket ajánljuk: Pestere, Kányahát, Cseszora, Kokacseny, Kocsuba, Szejj, Romogy, Gyigyiseny, Kokad, Nyimoed, Kuraczel stb. stb.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági szakelőadás B-Diószegen.

A Bihar-Diószegi Gazdasági-Egylet idei szakelőadásai elsejét Bihar-Diószegen vasárnap, január hó 21-én tartotta. Hogy mennyire hódítanak ezen előadások a gazdaközönség körében, annak élénk tanúbizonyossága azon körülmény, miszerint a gazdaközönség évről-évre nagyobb számban látogatja azokat.

Bihar-Diószegen e virágzó és intelligens községben, nemcsak a község háza nagyterme, hanem a szomszédos helyiségek is zsufolással telve voltak érdeklődőkkel, akik mindvégig feszült figyelemmel kísérték a tanulságos előadásokat. Weinärtner Andor a biharmegyei gazdasági egylet örökifjú titkára lendületes szavakkal vezette be az előadást. Kérte, hogy figyelemmel hallgassák az előadásokat és örömeinek adott kifejezést, hogy a gazdaközönség oly nagy számban jelent meg. Azután Balassa Vinczellérszkolai igazgató tartott a — »pinczeszövetkezetekről« — felolvasást, melynek szakszerű volta, zamatos magyarsága és a tárgy alapos ismeretéből kifolyó tökéletessége az ott jelenlevő szakértők bámulatát is elnyerte. Ekként eszmecsere fejlődött a felolvasás után, miközben Weinärtner Andor a biharmegyei gazdasági egylet agilis titkára a földmívelésügyi miniszter által a — pinczeszövetkezetekről — kiadott munka példányait osztogatta szét.

Ezután Alexander Lajos az állategészségügy köréből, a ragályos betegségekről, azok okai, terjedése és az ellenük való védekezésről, tartott szabad előadást, melynek közvetlensége és népszerű volta láthatólag jó benyomást keltett a hallgatóságban. Az összegyűlt gazdaközönség hatalmas éljenzéssel fejezte ki elismerését az előadóknak, de Ujváry b. Diószegi birtokos ezenkívül még szívélyes szavakban köszönte meg az előadók fáradságát.

Előadás után a község igazi szívélyes, magyaros vendégszeretettel látta el a biharmegyei gazdasági egylet kiküldöttait, ahol azután a fehér asztalnál egymást érték a főköszöntők.

Az előadások sikerét nagyban előmozdította a község érdemes előjárósága, de nem mulasztathatjuk el e helyen hogy úgy a gazdaközönségnek, valamint a község előjáróinak őszinte érdeklődését és ügybuzgalmát a legnagyobb elismeréssel ki ne emeljük.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 22.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	375.40
Magyar hitel	373.50
Allamvasut	321.70
Rimamurányi	334.75
Magyar jelzálog	229.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 22.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	7.84
Buza áprilusra	7.75
Uj tengeri	4.98
Rozs okt.	6.44
Zab okt.	5.07
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	98.70
Magyar koronajárdék	95.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	100.50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2,1%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.75
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	162.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Osztrák járdék papírban	99.50
Osztrák járdék ezüstben	99.30
Osztrák járdék aranyban	98.75
Osztrák korona járdék	98.75
Osztrák államsorsjegyek	138.75
Osztrák magyar bankrészevény	18.40
Magyar hitelbankrészevény	746.—
Osztrák hitelintézet részevény	749.25
Párisi vista	96.15
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.20
Németbirodalmi márka	118.10
London vista	242.20
20 márkás arany	23.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A «Polgári takarékos és segélyszövetkezet»

folyó év elején nyitotta meg

5-ik évtársulatát,

melybe résztvenni óhajtok folyó évi április 1-ig mulasztási illeték nélkül vétetnek fel. A ciklus 3 évi időtartamra szól. Mindenki tetszés szerint jegyezhet üzletrészeket. Egy üzletrészre hetenként 20 fillér fizetendő. A befizetések hetenként 3-szor, u. m. vasárnap, szerdán és pénteken teljesíthetők. A most eszközölt 2-ik évtársulat felszámolásakor minden egyes üzletrész után 2 kor. 54 fill. osztalék lett kifizetve. **A szövetkezet összes üzletrészeinek száma ez idő szerint 40.000.** Jelentkezők mindennap felvétetnek a szövetkezet helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.)

Az 1895. évi ciroki s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csúszos bántalmait, u. m. köszvény, csúsz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet. Egy üveg ára használati utasítással **1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.**

Főraktárak Budapesten: **Török József** ur gyógyszerárában, Király-utca 12. és **dr. Egger A.** ur gyógyszerárában, Váci-körút 17. szám. Ugyszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában, valamint a készítő

VIDDER GYULA gyógyszerésznél **S.-A.-Ujhely.**

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. Ugyszintén Nagyváradon **Irgalmasok gyógyszerárájára** Nagyvárad.

1 főnyeremény 100.000 kor. értéktárgy,
3 főnyeremény egyenkint 20.000 korona értéktárgy stb.,

20% levonással készpénzben nyerhető

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

egyetlen sorsjeggyel.

Minden sorsjegy még négy huzáson utánfizetés nélkül játszik, dacára annak egy sorsjegy ára

csak egy korona.

III-dik huzás visszavonhatlanul

már holnap!

Sorsjegyeket a nál a

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

kezelősége, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 1.,

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohánytőzsde.